

ОПИТ ЗА ПРЕГЛЕД НА ИЗСЛЕДВАНИЯ ВЪРХУ БЪЛГАРСКА ПРОБЛЕМАТИКА И БЪЛГАРО-УКРАИНСКИ ПАРАЛЕЛИ В ОБЛАСТТА НА ЕТНОЛОГИЯТА, ЕТНОГРАФИЯТА И ФОЛКЛОРИСТИКАТА, ПРОВЕДЕНИ В УКРАЙНА И БЪЛГАРИЯ ОТ НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК

Таня Матанова

Анотация: В настоящия текст е направен опит за предоставяне на преглед върху проведени етнографски, фолклористични, етнолингвистични, етнологички и други културно- и социалноантропологични изследвания, проведени от началото на ХХІ век от български, руски и украински учени върху българското население в Украйна.

Ключови думи: Българи в Украйна, бесарабски българи, етнографски и етнолингвистични особености, фолклористични проучвания.

Сведения за фолклористични изследвания извършени от българи в Одеса съществуват още от първата половина на ХІХ век (Шумада 2011). Ранни материали за българите в Украйна се откриват и в създадения през 1865 година Одески университет, и по-точно в научните трудове на историци и филолози-слависти като Виктор Григорович, М. Попруженко и др. (Шабашов 2005: 35-36; Колесник 2006). Те допринасят за намирането на отговори по въпроси, свързани с историята, българската диалектология и етнографията. През 1961 година Координационният съвет по актуални проблеми на славянознанието в Москва определя Институтът по изкуствознание, фолклористика и етнология (ИИФЕ) като главна институция за изследването на фолклора на южните славяни, възлагайки му координирането и планирането на студии по този проблем в Украйна и Русия (Шабашов 2005; Скрипник 2011: 17). В създадения през 1969 година с решение на Президиума на Академията на науките на Украйна отдел по славянска фолклористика към института, реорганизиран деветнадесет години по-късно в отдел по чуждестранно изкуство и народно творчество, и досега се осъществяват научни проекти заедно с учени от европейските страни. Предмет на изследване са междуславянските фолклорни взаимовлияния и фолклористични връзки, устното народно творчество и изкуството на славянските народи и други проблеми на художествената култура на славяните (Скрипник 2011:

17-18).

Важна роля за развитието на етнологичните проучвания и на българистиката играят и откритите през 1995 година Българско отделение във Филологическия факултет и Катедрата по Археология и етнология в Историческия факултет на Одеския национален университет. Те извършват множество комплексни етнографски и диалектоложки теренни изследвания в българските селища в Южна Украйна и полуостров Крим, публикувайки своите резултати във вид на исторически, етнологични, лингвистични и теоретично-методологични текстове в ежегодника „Одеска българистика“. Освен този сборник от статии, Киевският славистичен университет повече от десет години оформя и издава „Українсько-болгарський щорічник“/„Украинско-български годишник“, в който българисти от различни страни публикуват свои наблюдения и научни позиции (Вахнина 2011: 48).

XXI ВЕК

В началото на XXI век са публикувани и други изследвания върху развитието на българо-центрираната фолклористика. Едно от тях е библиографичният указател, подготвен от екип на научното общество на българистите към Института за междуетнически изследвания към Молдавската академия на науките, обобщаващ изследванията върху българите в Молдова и Украйна за периода от средата на XIX до края на XX век (Грек и др. 2003). Не по-незначително е и делото на Ирина Горбан, която в своя научен труд („Фолклор і фольклористика болгар в Україні“) представя богата и разнообразна писмена, документална и снимкова информация за всички украински (и някои руски) учени, публикували свои текстове върху фолклорната култура на живеещите в България и в Украйна българи, издавани до началото на XXI век (Горбань 2004).

Тук ще бъде направен опит за кратък преглед на открити извършени и публикувани трудове в периода 2001 – (май) 2012 г. на украински, руски и български учени в областта на фолклористиката, етнологията и етнографията, българистиката и славистиката, изследващи българската диаспора в Украйна, особеностите на българския и украинския фолклор или паралели между тях⁶.

ФОЛКЛОРИСТИКА И ЕТНОЛОГИЯ

⁶ Текстът е създаден въз основа на библиографични материали и публикации архивирани в българската Народна библиотека „Св.св. Кирил и Методий“, в библиотеки на БАН и в „онлайн-архиви“, както и чрез придобиването на лични библиографии и дигитални версии на печатни издания (публикувани в Украйна) със съдействието на (някои от) цитираните украински и/или български филолози, етнобългаристи, фолклористи и етнологи.

Началните фолклористични и етнологички проучвания на българското население в Украйна са дело на украинските учени. Една от първите такива публикации е „Українсько-болгарські фольклористичні зв'язки (період Болгарського відродження)“/ „Украинско-български фолклористични връзки (периода на Българското възраждане)“ (Шумада 1963), чийто автор проследява и изучаването на българския фолклор в Украйна (Шумада 1981). Наличието на публикувани през ХХІ век материали върху обособили и обособяващи се паралели между българския и украинския фолклор свидетелстват за развитието на сравнителните изследвания в областта на етнологията и славянския фолклор. Пример за това е анализът на етноисторическите съдби на Украйна и България, откриващ обяснения за сходства и различия в календарно-фолклорната обрядност на българите и украинците при празнуването на празника на св. Николай (на 6.12. н. ст./19.12 ст. ст.) (Курочкин 2006). Друго изследване установява връзката между практиките за празнуване на Бабин ден при българите и заключителния акт на украинските родилни празненства, т. нар. „похрЕстини“: „последното от поредицата посещения ритуално гостуване на бабата⁷ у своята „внучка“ – родилката“, определени за втория ден на кръщенето (Боряк 2011). Общи черти са открити в календарно- и в семейно-обрядното творчество, и по-точно в нестинарските практики (Георгиева 2003) и в представите за деца и традициите на погребално оплакване (най-вече на мъртви деца) в български и украински народни песни. Като цяло може да се твърди, че „поетичните особености на погребалните плачове по деца се проявяват като закономерно продължение на етнопоетичната традиция на конкретния регион, отразявайки универсалните жанрови характеристики на обредния текст“ (Микитенко 2011: 86). Словесните традиции се използват и като сравнителен материал в студии върху поетиката на славянския фолклор. Пример за това е изследването на митичния мотив „Похищение на месеца и звездите“ в българския и украинския фолклор (Шевчук, Сосенко 2011).

Друг вид сравнителни проучвания са филологическите изследвания върху говоримите езици в населявани от българи селища в Бесарабия и Украйна. От последните години на ХХ век излизат етнолингвистични текстове за българските говори в Украйна (Барболова, Колесник 1998; Барболова 1999; Барболова 2009), статии върху езиковите (местоименни, лексикални, ономастични) системи на българските говори в (Барболова 2001; Барболова 2001/2002; Барболова 2005 и др.) както и изследвания върху назоваванията и функциите на забрадката при българите в Бесарабия. От тях става известно, че в Нова Траяна

⁷Бабата – акушерката.

„забрадката се нарича „врЪзка“ (Барболова 2001а: 20), в Бердянск – „мОда“, „което е вързана на главата забрадка, за да не си разрошват косите“ (Барболова 2001а: 22). В село Виноградовка (Бургуджи), Одеска област, се носи „прИнеч“, т. е. голяма тънка кърпа, с която се забулва невестата, когато отива на венчило (Барболова 2003: 45). Освен това „при българите в Одеска област в Украйна е запазен обичай момичето да дава забрадка на годеника си при годежа, а в кв. Терновка на гр. Николаев (Украйна) в нощта след годежа, младежите връзват забрадката на прът и я отнасят в дома на годеника. По този начин годежът се възприема като факт и се оповестява на обществото (Барболова 2003: 45). За българите от Суворово (Измайлски район, Одеска област) се знае, че тя е бяла на цвят, за разлика от традиционните практики (булото на българката да е червено), запазени частично в Криничное/Чешма варуита (Болградски район, Одеска област), където „днешното було се съчетава с червена кърпа, която покрива лицето на булката“ (Барболова 2003: 47). Друго съпоставително изследване анализира български, украински и руски названия за възглавница, ползвани от българи на полуостров Крим, в Бесарабия и в техните български митрополии (Колесник 2003). Богати възможности за сравнение дават и изследвания на названия на хранителни продукти и ястия (Топалова 2003) в чийшият диалект на българите в Чийший, Бановка, Калчево, Импуцита/ Владичен (Болградски район) и Каменка (Измайлски район). Като цяло етнолингвистичните изследвания придават живо съдържание на етнографски и фолклористично описаните аспекти от живота на бесарабските българи (Пейчев 2003; Етнолингвистичен речник 2004; Манолова 2009).

За публикуваните в последните години изследвания може да се отбележи, че те включват не само съвременни аспекти, но и исторически теми, както и изследвания на близкото и по-далечното минало на етничното население на Украйна (Носкова 2002; Коч 2009; Носкова 2009; Комар 2012). Такива са например изследванията върху адаптацията и историческото и демографското развитие на българското общество в Украйна⁸ от времето на масовото им заселване през първата половина на XIX век (Галкина и др. 2008; Ганчев 2004; Шабашов 2002; Шабашов 2003; Киссе 2006; Пачев 2007; Грек 2008; Бонева 2009; Филипова 2009; Филипова 2009а; Филипова 2010; Филипова 2011; Мильчев, Ганчев 2012). Търсят се сведения и за българския периодичен и книгопечат през XIX и XX век (Попаз-Кула 2004, Калоянов 2012). Освен паметта за гладната година (1946-1947 г.) при бесарабските българи (Георгиев 2009; Попова 2009; Петков, Петкова 2009) предмет на изследване е и животът на българите през

⁸ Последното от които включва джендърен и възрастов състав на населението, раждаемост, смъртност, семейни структури, семейно-родствени отношения, обредност и пр.

социализма (Іріюглу 2009; Іріюглу 2009а; Билга 2010; Пимпирева 2011; Средкова 2011; Ганчев 2002; Ганчев 2003; Ганчев 2008; Руссева 2009). Някои изследователи оставят места на паметта (паметници, паркове и друга селищна архитектура) да говорят вместо хората (Водинчар 2007-2008; Минчева 2012).

Друг тип публикации са книги и библиографии, представящи резултатите от комплексни изследвания на едно селище или микрорегион, населен от бесарабски българи (Пригарин и др. 2002; Пригарин и др. 2003; Станко 2003; Чийшия 2003; Изотов 2005; Георгиева, Стоилов 2009; Тодоров 2009; Червенко 2011; Лазаров 2012;). Проучени са и някои аспекти от историята, материалната култура и фолклора (традиционни песни и хора, приказки, поговорки, семейни летописи, предмети, българска литература, знания за националната кухня, и т.н.) на българите в Крим (Георгиева 2002; Георгиева 2009; Панайтов 2011), на българските селища в Бердянски район, Запорожка област (Митков 2007, Ноздрина 2010) и на българското население в източна Украйна като цяло (Филипова 2009б). От 2007 г. екипи на Института за етнология и фолклористка с етнографски музей (ИЕФЕМ) към БАН⁹ предприемат няколко изследователски пътувания при бесарабските българи в Молдова и Украйна по проекти, финансирани от различни източници (Минчева 2008; Водинчар и др. 2009; Минчева, Георгиев 2009; Водинчар и др. 2011; Добрев 2011; Средкова 2011а). В Украйна са изследвани АР Крим, градовете Одеса, Тарутино и Болград и българските селища в Одеска област (Тарутинския район: Виноградовка, Ровное, Ложанка, Красное, Бородино, Петровстал, Богдановка, Яровое, Волное; Болградски район: Нови Траяни, Чушмелий/ Криничное, Курчий/ Виноградовка, Пандъклий/ Ореховка, Сан Батър/ Виноградное, Вайсал/ Василевка, Александровка, Дельжилер/ Димитровка; Татарбунарски район: Девлетагач/ Делен, Бургуджий/ Виноградовка, Ново Ивановка; Арциски район: Задунаевка, Измаилски район: Каменка) и в Запорожка област (Мелитополски район, Приморски район, Приазовски район), където са събрани сведения за взаимовръзката между идентичността и нематериалното културно наследство, представяно на фестивали, събори, надпявания, чрез възстановки на обреди или други сценични прояви (Георгиев 2009; Петкова 2009; Георгиев 2012).

Падането на „желязната завеса“ и началото на Перестройката в СССР през 1985 г. довежда до големи промени в живота на българите в Украйна (Чуфарлиева 2006). Откакто след 1991 г. всяка година комисия на МОМН в България приема около 120 студенти от

⁹ Института за етнология и фолклористка с етнографски музей (ИЕФЕМ-БАН) е учреден през юли 2010 г. след сливането на Института за фолклор и Етнографския институт с музей.

български села в Бесарабия да учат в български висши учебни заведения (Ганчев 2008а), започват да се изследват и езиковата, културната и етничната идентичност на младежите, както и процесът на трансформиране на етничното самосъзнание по време на обучения в България (Ганчев 2006; Ganchev 2006, Лулева 2012). Условието на криза засилват и работната (е)миграция (Средкова 2011б, Ganchev 2011).

Наред с изучаването на музикалния песенен и танцов фолклор (Бонева 2003: 40; Георгиева, Стоилов 2009: 259-288 и др.; Изотов 2003; Манолова 2006; Цветко 2005) и значението му за поддържане на културната памет (Георгиев 2006; Георгиев 2008а и др.), голяма част от публикациите засягат различни теми и практики от семейната и календарната обредност (Дыханов 2001; Водинчар 2003; Водинчар 2006). Относно зимните празници са представени особеностите на рождественско-новогодишните празнични дейности (Дыханов 2001а; Георгиева 2003; Мороз 2005-2006; Панайот 2005-2006; Сорочяну 2008), като са включени и статии върху местните поверия за водата, за сервираните ястия, за маскарадните игри и пр. (Водинчар 2006а). Интересно е, че съществуват сведения за кукерски обреди в българските села (Кулевча, Городное, Виноградовка, Ореховка, Криничное, Василевка) в Бесарабия още в 60-70-те години на XIX век (Ковалов 2009). Сред летните празници, отбелязвани от бесарабските българи в началото на XXI век, изследван е само Гергьовден (Георгиев 2012а). Друг небезинтересен елемент на великденската обредност е песенно-танцовият комплекс „прът“, изпълняван само от българите в Чийший/ Городное (Водинчар 2005). Етнографски описани са и традиционните празнични и всекидневни носии на бесарабските българи в Чийший (Водинчар 2003а; Голант 2003) и Терновка (Манева 2002), както и ролята на облеклото като културна граница с други етноси (Манолова 2006а).

Широкообхватни са и изследванията в областта на семейната обредност. Българските научни екипи от ИЕФЕМ-БАН, както и украински учени, изследват не само преходнообредни елементи, свързани с раждането (Захарченко 2001), встъпването в брак и брачния живот (Манолова 2006б; Манолова 2007; Георгиев 2010; Жекова, Георгиев 2010; Георгиев 2011; Pimpireva, Yancheva 2011), но и роднинска терминология за родство и влиянието на фамилното име върху етничното самосъзнание и самоопределяне на индивида и социалното обкръжение (Манолова 2008). Изследователски интерес събуждат и ценностните системи на българските бесарабски семейства в различните режими на управление (Пимпирева 2010; Пимпирева 2011а), но също и семейно-календарните практики за празнуване на рождени дни (Петрова 2006) и на именни дни (Ткаченко 2004; Водинчар 2005а; Петрова 2008, Petrova 2011) на

българите в Одеска област (селищата Кубей/ Червоноармейское, Евгеновка, Суворово, Нагорное (Ренийски район), Богатое (Измаилски район), Владичен, Криничное (Болградски район), Виноградовка (Арцизски район), Свердлово (Коминтерновски район). Интересна е статията, посветена на ритуалите в жизнения цикъл на човека, през които той преминава от раждането до смъртта (Петрова 2007). Изследвайки обредите на населението в Одеска област, включващо и българите там, авторката изследва честването на рождените дни и по-точно тези за 1 година, 10 години, 18 години, юбилейни години и излизането в пенсия (55 г. – жени, 65 г. – мъже).

Макар и малобройни, съществуват и изследвания върху последната преходна фаза на човешкия живот, респ. върху погребалната обредност и свързани с тях забрани и стереотипи (Захарченко 2002; Захарченко 2002а; Захарченко 2002б; Мильчева 2004).

Календарната и семейната обредност е тясно свързана с мирогледа и вярата на общността и нейните представители (Захарченко 2001а; Захарченко 2004; Крантов 2004). В някои проучвания се представят или сравняват суеверните представи на бесарабските българи (в Украйна) – като например техни гадателски практики (Петрова 2004), вярата им в съдбоносни ориснически „предсказания“ (Захарченко 2005-2006), суеверни обяснения за сполетяването на болести (Серебряникова 2005-2006), забрани за консумирани на храни с цел предпазване от лоша орисия (Киса 2004) – с подобни елементи в украинския, руския или гръцкия фолклор.

Сред българите в Бесарабия се наблюдава и изповядването на православната християнска вяра. За това свидетелстват историята и съвременната дейност на бесарабските църкви (Ганчев 2004а; Пушкин 2008), индивидуалните биографии на българи в Украйна (Георгиев 2010а; Средкова 2010) и описаното минало и сегашно религиозно поведение на българската общност в бесарабските селища в Украйна (Водинчар 2006б; Манолова 2006в; Водинчар 2009).

Публикациите върху ежедневните проблеми и практики на бесарабските българи допринасят за по-цялостното възприемане на българската общност, подобно на снимките, които често запаметяват отделните обредно-преходни моменти, придавайки, събрани във фотоалбум, цялост на жизнения път (Манолова 2008а). Добре описани са трудовото всекидневие (Средкова 2008; Средкова 2008а), съответно земеделския и скотовъдския поминък на бесарабските българи (Лазаров 2009; Лазаров 2010; Лазаров 2011), както и вечерната почивка, например по време на комшийско-махленски сбирки (Манолова 2011). Кризата на настоящото време проличава не само в семейния, но и в общностния живот на бесарабските българи (Средкова 2010а; Средкова 2011в, Средкова 2012): „Жителите им и особено по-младото

поколение трудно намират работа и реализация в родните си места (особено след разпадането на СССР) поради което се насочват към големите градове (предимно в Одеса) или по малки селища (като Измаил и Болград), където намират социално ниско-престижна работа“ (Средкова 2008а: 166).

Статии върху идентичността на бесарабските българи показват влиянието на миграцията и на социално-политическото време върху себевъзприемането (Ганчев 2006; Ganchev 2006; Петрова 2012, Пимпирева 2012, Pimpireva 2012), както и взаимозависимостта между паметта и идентификационните процеси в ежедневието (Манолова 2004; Манолова 2006г; Георгиев 2009а; Пимпирева 2009) и в семейната и календарната обредност (Водинчар 2010).

Предметите от материалния свят, включително и жилището, също могат да служат като маркер на етнокултурната принадлежност и израз на светогледа на българите (Пригарин 2005-2006; Манолова 2006д; Минчева 2009; Минчева 2010). Според изследвания в селата Димитровка, Нова Ивановка и Дивистлия (Арциски район), Делжилер/Димитровка (Татарубнарски район) в училища, културни центрове или библиотеки като израз на етническа самоидентификация се явява и „българската стая“ („български кът“ или „българска къща“). Тя представлява „минимална сбирка, представяща експонати от традиционния бит и култура на жителите на дадено българско село, документи, архивни материали и фотоси от историческото и икономическото развитие както на селището така и на цялата българска общност в Бесарабия“ (Водинчар 2006в: 288-289; Водинчар 2011). Освен такива български пространства паметта за материалната и духовната култура се съхранява и в българските музеи на територията на Украйна, включително и на полуостров Крим (Гайворонска 2008; Водинчар 2009а; Гайворонска 2009; Панайотов 2010; Водинчар 2012).

Библиография:

Барболова, Колесник 1998: Барболова, З., Колесник, В. Говорът на българите в с. Кирнички, Бесарабия. Т. 1 от поредицата Българските говори в Украйна. Етнолингвистичен речник на Българите в Украйна – проблеми и материали Одеса. ОДУ „Астропринт“, 1998.

Барболова 1999: Барболова, З. Особенности на българския говор в с. Червоноармейское (Кубей), Болградски район, Одесска област в Украйна. Т. 2 от поредицата Българските говори в Украйна. Одеса, ОДУ „Астропринт“, 1999.

Барболова 2001: Барболова, З. Особенности на местоименната система на българският говор в кв. „Терновка“, гр. Николаев (Украйна). – В: Радева, В. (съст.) Българският език през XX век. София, АИ „Проф. М.

Дринов”, 2011, 208-218.

Барболова 2001a: Барболова, З. Лексикална и словообразователна характеристика на имената за *забрадка*. – Българска реч. Списание за езикознание и езикова култура, 2001, 1, 20-26.

Барболова 2001/ 2002: Барболова, З. Лексикалната система на българския говор в Терновка (Квартал на гр. Николаев, Украйна). – Български език, 2001/ 2002, 2, 81-86.

Барболова 2002: Барболова, З. Ономастичната система на българите в Николаевската Терновка. – Слов’анський збірник, № 9, Одеса, 215-222; – В: Тородорв, Т. Ат. 2005, Езиковедски проучвания в памет на проф. Йордан Заимов (1921 – 1987). София, АИ „Проф. М. Дринов”, 2002, 58-64.

Барболова 2003: Барболова, З. Функциите на забрадката и отражението им в българските И названия. – В: Българска реч. Списание за езикознание и езикова култура, 2003, 2, 43-49.

Барболова 2009: Барболова, З. Българските говори в Крим. – Георгиева, Иваничка и Красимир Стоилов 2009, Българите в Крим. София, ИФ-94, 2009, 113-165.

Билга 2010: Билга, М. Болгарская диаспора в Советском Союзе и деятельность Комитета болгар за рубежом (1982-1991 г.). – В: Россия – Болгария: векторы взаимопонимания. XVIII – XXI вв. Москва, 2010, 574-589.

Бонева 2003: Бонева, Т. Миналото в локалната общност. – В: Фолклорът и корените на съвременната култура. Годишни четения по хуманитаристика, Бургас 2002. Бургас, 2003, 34-46.

Бонева 2009: Бонева, Т. Българите в Бесарабия: власт и идентичност (историко-етнографско проучване). – Българска етнология, 2009, 1-2, 18-35.

Боряк 2011: Боряк, О. Обредът на втория ден от кръщаването (похрестини) в Украйна на фона на чуждоетнически паралели. – В: Български фолклор, 2011, 3-4, 106-115.

Вахнина 2011: Вахнина, Л. К. Съвременното състояние на славистичната фолклористика в Украйна. – В: Български фолклор, 2011, 3-4, 44-51.

Водинчар 2003: Водинчар, Е., Календарни обреди, обичаи и фолклор на българите от село Чийший. – В: Чийший: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бесарабии. Одеса, 2003, 698-726.

Водинчар 2003a: Водинчар, Е. Народната носия на българските преселници от село Чийший, Украйна – етапи на историческото развитие. – В: Арnaudов сборник. Т. 3, 2003, 145-152.

Водинчар 2005: Водинчар, Е. „Прътът” в с. Чийший, Украйна – песенно-танцов комплекс от великденската обредност на бесарабските българи. – В: Българска етнология, 2005, 1, 80-84.

Водинчар 2005a: Водинчар, Е. Съвременни форми на празнуване на именните дни при българските преселници в Бесарабия. – В: Всекидневната култура на българите и сърбите в постсоциалистическия период. Трета българо-сръбска научна конференция. София, 2005, 279-284.

Водинчар 2006: Водинчар, Е. Календарната обредност на българските преселници в Бесарабия – състояние и перспектива (от момента на заселването до началото на XX в.). – В: Минало, 2006, 4 (<http://www.anamnesis.info/clio-bg/index.php/articles/2116>, посетен 10.07.2012).

Водинчар 2006a: Водинчар, Е. Маскарадната обредност при българите в Бесарабия. – В: Българска етнология, 2006, 4, 44-59.

Водинчар 2006b: Водинчар, Е. Християнското и „социалистическото” поклонничество –

митологични нишки за вечния бог. (по материали от българската общност в Бесарабия). – В: Българите в Северното Причерноморие, Т. 10, Одеса, 2006, 313-321.

Водинчар 2006в: Водинчар, Е. „Българската стая“ – израз на етническа самоидентификация (по материали от българската общност в Бесарабия. – В: Алманах „Родолюбец“, 2006, 7, 288-292.

Водинчар 2007-2008: Водинчар, Е. Следи от социализма в социокултурното пространство на българското село в Украйна. – В: Одеска българистика, 2007-2008, 5-6, 90-93.

Водинчар 2009: Водинчар, Е. Света Богородица – образи и символи в календарната празничност на българите в Бесарабия. – В: Българите в Северното Причерноморие, Т. X, Одеса-Велико Търново, 2009, 385-388.

Водинчар 2009а: Водинчар, Е. Музеят – място на памет за българите в Украйна – В: Българите в Молдова и Украйна. Език, литература, история, култура и образование. Международна научно-практическа конференция 26-27 септември, 2008, София, 2009, 121-124.

Водинчар 2010: Водинчар, Е. Календарната обредност на българите в Бесарабия – аспекти на идентичността. – В: Четива за историята и културата на Балканите. В помощ на университетското преподаване. Съставител М. Карамихова. Издателство “Парадигма”, София, 2010, 297-313.

Водинчар 2011: Водинчар, Е. Музеи в болгарских селах Бессарабии. – В: Праздники и обряды как феномены этнической культуры. Материалы Десятых Санкт-Петербургских этнографических чтений. Санкт-Петербург, 2011, 423-425.

Водинчар 2012: Водинчар, Е. Музейното дело в с. Чумлекьой (Виноградовка), Тарутински район, Украйна. Доклад от Международна научна конференция „Бесарабските българи в постсъветското пространство: политика, идентичност, култура“, София, 9-10 май 2012 г. (www.besarabski-bulgari.org, посетен 14.07.2012).

Водинчар, Георгиев, Лазаров 2003: Водинчар, Е., Георгиев, Г., Лазаров В. Поредно посещение на екип изследователи от Етнографския институт с музей-БАН при българите в Украйна – наблюдения и резултати. – В: Болгарская Бессарабия, 2009, 5, Ч. 1, 102-112.

Водинчар, Георгиев, Лазаров 2011: Водинчар, Е., Георгиев, Г., Лазаров, В. Поредно посещение на екип изследователи от Етнографския институт с музей-БАН при българите в Украйна – наблюдения и резултати. – В: Болгарская Бессарабия, Одеса, 2011, 3.

Гайворонска 2006: Гайворонска, О. Б. Болгары Крыма в коллекции Крымского этнографического музея. (Каталог). Симферопол, АнтикВА, 2008.

Гайворонска 2009: Гайворонска, О. Б. Фондовые коллекции Крымского этнографического музея – источник по изучению этнографии болгар. – Георгиева, Иваницка и Красимир Стоилов 2009: Българите в Крим. София, Кооперация ИФ-94, 2009, 113-165.

Галкина, Ганчев, Пригарин 2008: Галкина, А. В., Ганчев, А. И., Пригарин, А. И. Задунайские колонисты и болгары в фондах Измаильского архива: аннотированный каталог. Одесса, Удача, 2008.

Ганчев 2002: Ганчев, А. И. Болгарская семья в Южной Бессарабии в первой половине XIX века: заселение и этнодемографическое развитие. – В: Археология и этнология Восточной Европы. Т. 3. Одесса, 2002, 333-335.

Ганчев 2003: Ганчев, А. И. Българското семейство в Южна Бесарабия през XIX век. Заселване и етнодемографско развитие. – В: Българите в Северното Причерноморие. Т. 8. Велико Търново, 2003.

Ганчев 2004: Ганчев, А. И. Процесс адаптации болгар-переселенцев к новым условиям Южной Бессарабии на протяжении первой половины XIX века. – В: Одесска Българистика, 2004, 3-4, 13-24.

Ганчев 2004а: Ганчев, А. И. Місце церкви в суспільній структурі болгарського села Південної Бессарабії: історія і сучасність. – В: Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. Львів, 2004, 166-170.

Ганчев 2006: Ганчев, А. И. Бессарабские болгары обучающиеся в Болгарии. В поисках идентичности. – В: Българите в Северното Причерноморие. Т. 9. Одеса, 2006.

Ганчев 2008: Ганчев, А. И. Българското семейство в Южна Бесарабия през втората половина на XX век. – Ethnologia academica, 4. Българските специфики – между традицията и модерността, 2008, 212-236.

Ганчев 2008а: Ганчев, А. И. „Българите от Украйна и Молдова – студенти в България: миграция или емиграция. – В: Български фолклор, 2008, 1, 86-98.

Георгиев 2006: Георгиев, Г. Песните и хората в български селища от Болградски район в Украйна. – В: Алманах на Дружество „Родолюбец“, 7. София, 2006, 281-287.

Георгиев 2008: Георгиев, Г. Преживяно на терен в Бесарабия. По материали от експедициите на ЕИМ-БАН в група български селища от Украйна. – В: Маркова, М. Ethnologia Academica. Сборник в чест на проф. Ив. Георгиева. Т. 4, София, 2008, 181-211.

Георгиев 2008а: Георгиев, Г. Песенност и прояви на културна памет и идентичност при българите в Украйна днес. – В: Българска етнология, 2008, 1, 36-57.

Георгиев 2009: Георгиев, Г. Паметта за „гладната година“ (1946-1947 г.). – В: Общества, трансформации, култури. Постсоциалистическата всекидневна култура в България и Сърбия. София, БАН, 2009, 235-246.

Георгиев 2009а: Георгиев, Г. Една сватба от с. Хасан-Батър в Украйна. Обществени образи на паметта и идентитета във всекидневния живот на българите от Бесарабия днес. – В: Българска етнология, 2009, 1-2, 76-95.

Георгиев 2010: Георгиев, Г. Обичаи и обреди от брачния цикъл и селищна етнокултурна памет (по материали от с. Чушмелий, дн. Криничное, Болградски район, Украйна). – В: Чушмелийская группа в структуре болгар: история, культура, язык. Одесса (под печат).

Георгиев 2010а: Георгиев, Г. За вратата на баба Тодорка от с. Хасан-Батър в Украйна. Религия и морал в съвременния всекидневен живот на българите от Бесарабия. – В: XI Міжнародна наукова конференция. Болгари Північного причорномор'я. Мелітополь, 15-16 жовтня (октомври) 2010 (под печат).

Георгиев 2011: Георгиев, Г. Сватбата като език за културата. Състояние и развой на сватбената обредност в група селища от България и Украйна. – В: Международна научна конференция „Езиците на културата“, посветена на юбилей на проф. д.ф.н. Надежда Драгова и 35-годишнината на ЮЗУ „Неофит Рилски“, гр. Благоевград, 17.11. 2011 г. (под печат).

Георгиев 2012: Георгиев, Г. Теренното етнологско изследване като фактор при определяне и изява на идентичност (по материали от експедициите на екип от ИЕФЕМ-БАН сред българите от Украйна и Молдова). – В: Етнологията като наука – традиции и съвременност. Международна научна конференция, посветена

на 10-годишнината от откриването на специалност „Етнология” в Историческия факултет на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий”, В. Търново, 21-22 октомври 2011 г. (под печат в сп. „Епохи”, Исторически факултет на ВТУ).

Георгиев 2012а: Георгиев, Г. За един ритуал преди и след сто години. Функции на Гергьовденската обредност във всекидневния живот на Българите от с. Чушмелий в Украйна. – В: „Алманах „Българска украинистика“, 2012, 132-151.

Георгиева 2002: Георгиева, И. Българите в Крим. – В: Болгаро-украинские связи на рубеже тысячелетия. Материалы международной научно-практической конференции. Симферополь, 2002.

Георгиева 2003: Георгиева, И. Нестинарството в Крим. – В: Българска етнология, 2003, 2-3, 9-30.

Георгиева 2009: Георгиева, И. Кримските българи – история и култура. – В: Българска етнология, 2009, 1-2, 46-51.

Георгиев, Стоилов 2009: Георгиева, И., Стоилов, К. Българите в Крим. София, ИФ-94, 2009.

Георгиев 2003: Георгиева, С. Българските народни празници в с. Заря (материали към етнолингвистичния речник на българите в Украйна). – В: Одеска българистика, 2003, 1, 93-101.

Голант 2003: Голант, Н. Традиционный костюм. – В: Чийшия. Очерки истории и этнографии села Городнее в Бессарабии. Одеса, 2003.

Горбань, І. 2004: Горбань, І. Фолклор і фольклористика болгар в Україні. Львів, 2004.

Грек и др. 2003: Грек, И., Червенков, Н., Коробко, Л. М., Чалак, Е., Шпак, И. И. Болгары, Молдовы и Украины, вторая половина XVIII – 1995 г. Кишинев, “S.Ş.B.”, 2003.

Грек 2008: Грек, И. Этнодемографические процессы среди болгар Молдовы и Украины в середине XVIII-XX в. – В: Арnaudов сборник. Доклады и сообщения, Т. 5, Русе, 2008, 102-116.

Добрев 2011: Добрев, В. Чушмелий. Мелитопол, 2011.

Дыханов 2001: Дыханов, В. Я. Календарна обрядовість болгар та гагаузів Південної України. Автореферат. Киев, 2001 (<http://www.disslib.org/kalendarna-obrjadovist-bolhar-ta-hahauziv-pivdennoyi-ukrayiny.html>, посетен 12.06.2012).

Дыханов 2001а: Дыханов, В. Я. Свята Різдяного поста у традиційному календарі болгар і гагаузів України. – В: Етнічна історія народів Європи, 2001, 8.

Етнолингвистичен речник 2004: Етнолингвистичен речник на Българите в Украйна – проблеми и материали 2004. – В: Комплексне дослідження духовної культури слов'ян. Колективна монографія. Київ, АБВ, 2004.

Жекова, Георгиев 2010: Жекова, В., Георгиев, Г. Първата брачна нощ: категория време в сватбения обред. – В: Нощта в народните ярвания и представи. Национална научна конференция, 14-15 октомври 2010 г., гр. Пловдив (под печат).

Захарченко 2001: Захарченко, Г. М. „Обряди першого разу” в системі ритуалів переходу (на матеріалах сімейної обрядовості болгар Південної Бессарабії). – В: Буковинський історико-етнографічний вісник. Чернівці, Золоті литаври, 2001, 3, 28-30.

Захарченко 2001а: Захарченко, Г. М. Уявлення “народження-доля” в традиційній культурі болгар (на матеріалах досліджень на Одещині). – В: Народознавчі зошити, 2001, 3, 595-598.

Захарченко 2002: Захарченко, Г. М. Табу в поховальній обрядовості (на матеріалах слов'янського населення Одещини). – В: Археологія та етнологія Східної Європи: матеріали і дослідження: Т. 3: збірка наукових праць. Одеса, Друк, 2002, 302-303.

Захарченко 2002а: Захарченко, Г. М. Поховальний обряд болгар в контексті гендерних стереотипів (на матеріалах традиційної обрядовості болгар Півдня України). – В: Славянські світ: міжетнічнія адносіны на мяжы трэцяга тысячагодзя: Зборнік матэрыялаў міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі студэнтаў і аспірантаў вышэйшых навучальных устаноў, 16-17 лістопада 2001 г. Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.С. Пушкіна. Брэст: БрДУ імя А. С. Пушкіна, 2002, 223-228.

Захарченко 2002б: Захарченко, Г. М. Уявлення про “невижитий вік” та його прояви в поховальному ритуалі (на матеріалах слов'янського населення Півдня України). – В: Записки історичного факультету. Одеса, 2002, 12, 120-125.

Захарченко 2004: Захарченко, Г. М. Семантика води в похоронних обрядах болгар юга України. – В: Одеска Българистика, 2004, 2, 49-50

Изотов 2003: Изотов, В. Български народни песни записани от В. Изотов в българските села на Северното Приазовие. Бердянск, Модем, 2003.

Захарченко 2005-2006: Захарченко, Г. Н. Демони судьбы в представлениях бессарабских болгар. – В: Одеска Българистика, 2005-2006, 3-4, 64–65.

Изотов 2005: Изотов, В. Н. Болгарский фольклор в Северном Приазовье. Запорожье-Симферополь, Таврия, 2005.

Іріюглу 2009: Іріюглу, Ю. О. Усні наративи як джерело з історії болгарського населення Північного Приазов'я ХХ століття. Київ. Автореферат (<http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/355502.html>, посетен 13.05.2012).

Іріюглу 2009а: Іріюглу, Ю. О. Друга Світова війна в усних історіях болгар північного Приазов'я. – В: Българите в Северното Причорноморіе, Т. 10, Одеса-Велико Търново, 2009, 179-186.

Калоянов 2012: Калоянов, В. Слово как действие: о негативных процессах в истории книгоиздательства. Доклад от Международна научна конференция „Бесарабските българи в постсъветското пространство: политика, идентичност, култура“, София, 9-10 май 2012 г. (www.besarabski-bulgari.org, посетен 27.06.2012).

Киса 2004: Киса, Е. М. Запреты в традиционном комплексе питания бессарабских болгар. – В: Одеска Българистика, 2004, 2, 41-44.

Киссе 2006: Киссе, А. Възраждане на българите в Украйна. Одеса, 2006.

Крантов 2004: Крантов, А. Представления о душе и смерти у бессарабских болгар. – В: Одеска Българистика, 2004, 2, 50-54.

Ковалов 2009: Ковалов, А. Периодические издания 19-го века о „кукерах“ в Бессарабии. – В: Българите в Северното Причорноморіе, Т. X, Одеса-Велико Търново, 2009, 119-126.

Колесник 2003: Колесник, В. А. Название подушки в гюльменском и твардичанском говорах. – В: Одеска българистика, 2003, 1, 76-79.

Колесник 2006: Колесник, В. О. Одеська българистика за 140 років. – В: Слов'янський

збірник: Збірник наукових праць, 2006, 12, 66-74.

Комар 2012: Комар, Я. В. Дисперсні групи болгар Приазов'я за доби радянської державності. Автореферат. Донецьк, 2012 (http://lib.sumdu.edu.ua/library/TopicDescription?topic_id=8744, посетен 29.06.2012).

Коч 2009: Коч, С. Трансформации в етническом самосознании болгар Бессарабии XIX-XX в. – В: Българите в Северното Причерноморие, Т. X, Одеса-Велико Търново, 2009, 369-376.

Курочкин 2006: Курочкин А. В. Источници на календарния празник Никола Зимни: украинско-български паралели. – В: Българска етнология, 2006, 4, 19-29.

Лазаров 2009: Лазаров, В. Съвременното състояние на скотовъдството сред българската диаспора в Украйна. – В: Болгары северного Приазовья: Традиции и интеркультурность. Мелитопол. (Доклад на международен семинар: „Болгары северного Приазовья: Традиции и интеркультурность” 23-31 май 2009 г., гр. Мелитопол, Украйна) (под печат).

Лазаров 2010: Лазаров, В. Земеделието – основен поминък на българските преселници в Бесарабия. – В: Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали, Т. 11. Одеса. (Доклад от конференцията „XI міжнародна наукова конференция. Болгари Північного Причорномор'я" от 14 – 15 октомври 2010 г., гр. Мелитопол, Украйна) (под печат).

Лазаров 2011: Лазаров, В. Традиционни и съвременни форми на организация на животновъдството у българите в Бесарабия. – В: II Международна научна конференция „Българите в Северното причерноморие“. Крим. (под печат).

Лазаров 2012: Лазаров, В. Едно българско село в Бесарабия по пътя на просперитета в наши дни. – Доклад от Международна научна конференция „Бесарабските българи в постсъветското пространство: политика, идентичност, култура“, София, 9-10 май 2012 г. (www.besarabski-bulgari.org)

Лулева 2012: Лулева, А. Завръщане на бесарабските българи в България – интерпретативни рамки за изследване на процеса. Доклад от Международна научна конференция „Бесарабските българи в постсъветското пространство: политика, идентичност, култура“, София, 9-10 май 2012 г. (www.besarabski-bulgari.org).

Манева 2002: Манева, В. Традиция и иновация в българската носия на с. Терновка (Украйна). Общности и култури. – В: Ethnologia academica, 2002, 2. София.

Манолова 2004: Манолова, Г. Седянката като фактор за запазване на идентичността на българите и гагаузите в Бесарабия. – В: Сборник „Етнос и менталност”. Т. 4 от Годишника на асоциация Онгъл с доклади от научен симпозиум. София, ROD, 2004, 98-106.

Маланова 2006: Манолова, Г. Селското хоро като разграничител и обединител на общността на българските преселници в Бесарабия. – В: Етнологията, вчера, днес и утре. Велико Търново, 2006, 249-255.

Маланова 2006а: Манолова, Г. Облеклото – културна граница между българи и гагаузи. – В: Електронно списание LiterNet, 15.04.2006, 2006, 4 (http://litenet.bg/publish16/g_manolova/oblekloto.htm, посетен 14.04.2012).

Маланова 2006б: Манолова, Г. Венчан курбан или празникът на брачната двойка на българите в северното Причерноморие. – В: Българите в Северното Причерноморие. Одеса, Т. 9, 2006, 305-313.

Маланова 2006в: Манолова, Г. Специфични аспекти на религиозното поведение при

българските преселници в Бесарабия през XIX-XX век. – В: Минало, 2006, 3, 35-51.

Маланова 2006г: Манолова, Г. Прояви на оразличаване при българите и гагаузите в Бесарабия. – В: Арnaudов сборник, Т. 4, 2006, 101-107.

Маланова 2006д: Манолова, Г. Особенности на жилището при българските преселници в Бесарабия. – В: Алманах Родолюбец, 2006, 7, 293-300.

Маланова 2007: Манолова, Г. Форми за сключване на брак при българите и гагаузите в Бесарабия. Традиция и иновация. – В: Комратски българистични четения, В. Търново, Знак, 2007, 94, 99-110.

Маланова 2008: Манолова, Г. Динамиката на роднинската терминологична система като фактор на семейните отношения при преселници в Бесарабия. – В: Етнология академика, 2008, 237-254.

Маланова 2008а: Манолова, Г. Снимката съдържание на живота. – В: Арnaudов сборник, Т. 5. Русе, 2008, 91-95.

Маланова 2009: Манолова, Г. Аспекти на езиковата ситуация в етнически смесени бракове при българските преселници в Бесарабия. – В: Българите в Северното Причерноморие, Т. 10. Одеса-Велико Търново, 2009, 389-398.

Маланова 2011: Манолова, Г. Махленските сбирки “дернеците” – специфична особеност на българските преселници в Бесарабия (<http://www.borm-md.org/node/266>, посетен 5.07.2012).

Микитенко 2011: Микитенко, О. О. Постически особености на оплакването на деца (Украинска и балканославянска традиции). – В: Български фолклор, 2011, 3-4, 74-88.

Мильчев, Ганчев 2012: Мильчев, В. И, Ганчев, А. Обрета прародину: болгары Южной Украины в поисках предков. Доклад от Международна научна конференция „Бесарабските българи в постсъветското пространство: политика, идентичност, култура“, София, 9-10 май 2012 г. (www.besarabski-bulgari.org).

Мильчева 2004: Мильчева, О. Табуальное поведение в доме: на материалах обрядов болгар Бессарабии. – В: Одеска Българистика, 2004, 2, 54-56.

Минчева 2008: Минчева, Е. „Болгары-иностранцы“ (наблюдения от Експедиция Бесарабия '2007). – В: XII конференция на българските етнографи – Враца 2007. Библиотека „Български Северозапад“ към Известия на музеите в Северозападна България, Т. 32. Враца, 2008, 72-89.

Минчева 2009: Минчева, Е. Жилището на българите в Бесарабия (етнографски бележки от една експедиция). – В: Българска етнология, 2009, 1-2, 106-127.

Минчева 2010: Минчева, Е. Покривът в жилището на българите от някои села в Одеска област, Украйна. – В: Сборник от XI международна конференция в Мелитопол (Украйна). Българите в Северното Причерноморие – октомври 2010 г. (под печат).

Минчева 2012: Минчева, Е. Селище и жилище на бесарабските българи. Доклад от Международна научна конференция „Бесарабските българи в постсъветското пространство: политика, идентичност, култура“, София, 9-10 май 2012 г.

Минчева, Георгиев 2009: Минчева, Е., Георгиев, Г. Етнографски експедиции в Бесарабия (Молдова и Украйна). Теренна работа по проект на МОНМ – май-юни и септември 2009 г. – В: Българска етнология, 2009, 4, 134-144.

Митков 2007: Митков, В. Българите на Запорожка земя: страници от историята и култура. Запорожие, Тандем У, 2007.

Мороз 2005-2006: Мороз, І. Архетипи у зимових календарних обрядах болгар Бессарабії: традиційна култура та сучасність. – В: Одеска българистика, 2005-2006, 3-4, 70-75.

Ноздрина 2010: Ноздрина Л. Ф. Фольклор болгарских сел Бердянского района Запорожской области. Бердянск, Дикое поле, 2010.

Носкова 2002: Носкова, И. Крымские болгары в XIX-начале XX в. История и культура. Симферополь, Сонат, 2002.

Носкова 2009: Носкова, И. Формирование крымской группы болгар в XIX в. – В: Георгиева, Иваницка и Красимир Стоилов 2009, Българите в Крим. София, Кооперация ИФ-94, 2009, 66-112.

Панайот 2005-2006: Панайот, Т. А. Сурваки или св. Василия у болгар юга Украины. – В: Одеска българистика, 2005-2006, 3-4, 76-80.

Панайотов 2010: Панайотов, К. Български музеи в Украйна. – В: От регионалното към националното. Юбилеен сборник в чест на Хр. Харитонов. Доклади и научни съобщения от III национална научна конференция „От регионалното към националното – нумизматика, сфрагистика, епиграфика и музейно дело”. Ч. 1. съст. Хр. Харитонов, изд. Абагар, В. Търново, 2010, 431-447.

Панайотов 2011: Панайотов, К. При странджанци в Крим. – В: Кръгла маса проведена в рамките на Национален фолклорен събор-надпяване "Странджа пее", с. Граматиково, общ. М. Търново, 18-19. 06. 2011 г. (непубликувано).

Пачев 2007: Пачев, С., Возникновение болгарских сел в Северном Приазовье (1861-1863). Мелитополь, 2007.

Пейчев 2004: Пейчев, В. В. Българското национално малцинство в Приазовието в етнолингвистичен аспект (с оглед на битовата лексика). Дисертационен труд. София, ИБЕЛ-БАН, 2004.

Петков, Петкова 2009: Петков, Д., Петкова, М. Гладът през 1946-1947 г. в с. Нова Ивановка: спомени и документи. – В: Българите в Северното Причерноморие, Т. 10, Одеса-Велико Търново, 2009, 225-231.

Петкова 2009: Петкова, С. Село Нови Трояни, Болградски район, Одеска област: памет за миналото, култура на всекидневието. – В: Българите от Молдова и Украйна – език, литература, история, култура и образование. Съст. Татьяна Караиванова. София, Фенікс, 2009, 189-194.

Петрова 2004: Петрова, Е. В. Гадания в календарных обрядах болгар и греков Юга Украины. – В: Одеська българистика. Історія та култура болгар і греків Півдня України: до 200-річчя заснування с. Тернівка. Одеса, 2004, 2, 56-60.

Петрова 2006: Петрова, О. В. Между традиционност и модерност: ритуални аспекти на рождения ден. Між традиційністю та модерністю: ритуальні аспекти Дня народження. – В: Матеріали до української етнології. Зб. наук. праць. Т. 6 (9). Киев, Вид. ін-ту мистец., фолькл. та етнол. НАН України, 2006, 109-114.

Петрова 2007: Петрова, О. В. Транскултурни особености на възрастовия символизъм (по матеріали на народите в Одеско) Транскултурні особливості вікового символізму (на матеріалах народів Одещини). – В: Записки історичного факультету. Одеса, Ізмаїл. міськ. друкарня, 2007, 18, 23-34.

Петрова 2008: Петрова, Е. В. Именные дни в семейной обрядности болгар Бессарабии: ритуальная структура и эволюция. – В: Дриновський збірник. Т. 2. Харків-Софія, Акад. вид. ім. проф. М. Дринова, 2008, 296-300.

Петрова 2012: Петрова, Е. В. Бессарабские болгары: апгрейд этнической идентичности на рубеже столетий. Доклад от Международна научна конференция „Бесарабските българи в постсъветското пространство: политика, идентичност, култура“, София, 9-10 май 2012 г. (www.besarabski-bulgari.org).

Пимпирева 2009: Пимпирева, Ж. Аспекти на идентичността на бесарабските българи в Украйна. – В: Българска етнология, 2009, 1-2, 7-17.

Пимпирева 2010: Пимпирева, Ж. Семейството у бесарабските българи – роли, норми, ценности в постсоциалистическия период. – В: Сборник „Език и етнос“ Т. 11 от Годишника на асоциация Онгъл с доклади от научен симпозиум, 1-3 октомври 2010 г. Самоков (под печат).

Пимпирева 2011: Пимпирева, Ж. Паметта за социализма в съвременния живот на бесарабските българи – В: Българският XX век. Колективна памет и национална идентичност (под печат).

Пимпирева 2011a: Пимпирева, Ж. Социалистическата модернизация на семейството при бесарабските българи. – В: Светът на българина през XX в. София, 2011, 35-42.

Пимпирева 2012: Пимпирева, Ж. Динамика на етнокултурната идентичност на бесарабските българи в постсоциалистическия период. Доклад от Международна научна конференция „Бесарабските българи в постсъветското пространство: политика, идентичност, култура“, София, 9-10 май 2012 г. (www.besarabski-bulgari.org).

Попаз-Кула 2004: Попаз-Кула, Н. Българският периодичен печат в Украйна и Молдова – минало и настояще. Основни акценти. – В: Алманах „Родолюбец“, 2004, 6, 330-334.

Попова 2009: Попова, И. Гладът на бесарабските българи от Южна Украйна през 1946-1947 г. – В: Българска етнология, 2009, 1-2, 66-75.

Пригарин и др. 2002: Пригарин А. А., Тхоржевская, Т. В., Агафонова, Т. А., Ганчев, А. И. Кубей и кубейци: бит и култура на българите и гагаузите в с. Червоноармейское, Болградски район, Одеска област. Одеса, Маяк, 2002.

Пригарин и др. 2003: Пригарин, А. А., Агафонова, Т. А., Ганчев, А. И., Шевченко, В. М., Захарченко, Г. М., Ніколова, Л. Д. Очерки этнографии болгарского населения Евгеновки Тарутинского района Одесской области. – В: Одеска българистика, 2003, 1, 6-70.

Пригарин 2005-2006: Пригарин, А. А. Народная архитектура Терновки: локальная болгарская традиция в исторической и этнокультурной перспективе. – В: Одеска българистика, 2005-2006, 3-4, 53-63.

Пушков 2008: Пушков, И. М. Символ болгарского духа в Бессарабии: Исторический очерк о Спасо-Преображенском соборе города Болграда. Болград, 2008.

Руссева 2009: Руссева, Г. Структура весільного ритуалу болгар півдня України (XIX – початок XX ст.). – В: Българите в Северното Причерноморие, Т. 10, Одеса-Велико Търново, 2009, 431-436.

Серебрянникова 2005-2006: Серебрянникова, Н. Представления о болезнях среди болгарского населения Юго-Западной Украине. – В: Одеска българистика, 2005-2006, 3-4, 66-69.

Скрипник 2011: Скрипник, Г. А. Из историята на създаването и научната дейност на

Института по изкуствознание, фолклористика и етнология „М. Т. Рилски“. – В: Български фолклор, 2011, 3-4, 7-24.

Сорочяну 2007-2008: Сорочяну, Е. Святочно-новогодня обрядност болгар (Криничное и Суворово, Одесская область. – В: Одеска българистика, 2007-2008, 5-6, 97-102.

Средкова 2008: Средкова, С. Трудовото всекидневие на бесарабските българи в Украйна. – В: Българска етнология, 2008, 3, 64-79.

Средкова 2008а: Средкова, С. Щрихи от делника. По материали за бесарабските българи. – В: Etnologia academica, 2008, 4, 165-181.

Средкова 2010: Средкова, С. Религиозни нагласи сред бесарабските българи. – В: Сборник „Език и етнос“ Т. 11 от Годишника на асоциация Онгъл с доклади от научен симпозиум, 1-3 октомври 2010 г. Самоков (под печат).

Средкова 2010а: Средкова, С. Всекидневие и криза в постсоциалистическия период (по примера на бесарабските българи). – В: Сборник от XI международна конференция в Мелитопол (Украйна) – Българите в Северното Причерноморие, октомври 2010 г. (под печат).

Средкова 2011: Средкова, С. Социалистически паметници в Бесарабия (символи на социализма в селищния център). – В: Сборник „Българският XX век. Колективна памет и национална идентичност“ (под печат).

Средкова 2011а: Средкова, С. Етнологжки проучвания за бесарабските българи. – В: Сборник „Етнологията в България – история, методи, проблеми“ от националната научна конференция в чест на 60 годишния юбилей на ЕИМ 2009 г. (под печат).

Средкова 2011б: Средкова, С. Криза и гурбет в постсоциалистическия период (по материали за бесарабските българи). – В: Сборник от международната научна конференция във В. Търново на тема „Етнологията като наука. Традиции и съвременност“ – октомври 2011 г. (под печат).

Средкова 2011в: Средкова, С. Семейни стратегии при криза в постсоциалистическия период (по примера на бесарабските българи). – В: Светът на българина през XX век. Индивид, семейство, общество. София, 2011, 255-261.

Средкова 2012: Средкова, С. Кризисни стратегии в постсоциалистическото всекидневие (по материали за бесарабските българи). Доклад от Международна научна конференция „Бесарабските българи в постсъветското пространство: политика, идентичност, култура“, София, 9-10 май 2012 г. (www.besarabski-bulgari.org)

Станко 2003: Станко В. Н. Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии. Одесса, Астропринт, 2003.

Ткаченко 2004: Ткаченко А. А. Структура именных дней в календарной обрядности бессарабских болгар. – В: Одеска българистика, 2004, 2, 60-62.

Тодоров 2009: Тодоров, В. І. Болгари українського Приднуав'я: етнографічна характеристика Автореферат. Одеса, Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2009 (<http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/352426.html>, 14.07.2012).

Топалова 2003: Топалова, С. За тестените ястия и техните названия в чийшийските говори (Бесарабия), 2003, 87-92.

Филипова 2009: Филипова, М. Половозрастной состав болгарского населения Буджака в контексте демографических характеристик: первая половина 19 века. – В: Българска Бесарабия, № 5. Ч. 1., Болград, ООЦБК, 2009, 8-44.

Филипова 2009а: Филипова, М. „Ревизские сказки» как источник изучения движения населения Бессарабии первой половины XIX века: материалы колонии „Чешма-Варуита“. – В: Българите в Северното Причерноморие, Т. 10. Одеса, 2009, 21-37.

Филипова 2009б: Филипова, М. Развитие болгарской сложной семьи на Юге Украины в первой половине XIX в. на примере колонии „Чешма-Варуита“: этнодемографический аспект. – В: Культура народов Причерноморья, 2009, 169, 82-87.

Филипова 2010: Филипова, М. „Задунайските колонии“ в Бесарабия през първата половина на XIX век: реконструкция на демографски и антропонимични характеристики. – В: Списание на Българската академия на науките, 2010, 6, 9-19.

Филипова 2011: Филипова, М. Особенности рождаемости в „задунайских колониях“ Бессарабии в первой половине XIX в.: этнодемографический аспект. – В: Revista de etnologie și culturologie, № 9-10. Chișinău, 2011, 227-232.

Цветко 2005: Цветко, С. Български народни песни от Украйна и Крим. Съставител на приложение: Зоя Барболова. София, 2005.

Червенко 2011: Червенко, О. Б. Болгарська народна творчість північного приазов'я у колі інтересів фольклористичної науки. – В: Актуальні проблеми іноземної філології: лінгвістика та літературознавство. Міжвузівський збірник наукових статей, 2011, 6, ч. 2, 56-65.

Чийшия: Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии. Одеса.

Чуфарлиева 2006: Чуфарлиева, Н. Общността на българските преселници в Бесарабия в състояние на преход към демокрация (90-те години на XX в.). – В: Алманах „Родолюбец“, 2006, 7, 332-337.

Шабашов 2002: Шабашов, А. В. До реконструкції типології сім'ї болгар і гагаузів Південної Бессарабії у 10-х–60-х роках XIX ст. 1. Постановка проблеми. Загальна типологія родини. – В: Записки исторического факультета, 12. Одесса, 2002, 104-120.

Шабашов 2003: Шабашов, А. В. До реконструкції типології сім'ї болгар і гагаузів Південної Бессарабії у 10-х – 60-х роках XIX ст. 2. Типологія та еволюція сім'ї у болгар і гагаузів. – В: Записки исторического факультета, 13. Одесса, 2003, 54–67.

Шабашов 2005: Шабашов, А. В. Етнологічна болгаристика в Одеському (Новоросійському) університеті: уроки і перспективи. – В: Записки історичного факультету, 16. Одесса, 2005, 35-54.

Шевчук, Сосенко 2011: Шевчук, Т. М., Сосенко, П. П. За митичний мотив „Похищение на месеца и звездите“ в българския и украинския фолклор. – В: Български фолклор, 2011, 3-4, 60-73.

Шумада 1963: Шумада, Н. С. Українсько-болгарські фольклористичні зв'язки (період Болгарського відродження). Киев, Вид-во АН УРСР, 1963.

Шумада 1981: Шумада, Н. С. Изучаването на българския фолклор в Украйна. – В: Български фолклор, 1981, 4, 34-41.

Шумада 2011: Шумада, Н. С. Българските фолклористи от първата половина на 19 век в Одеса. – В: Български фолклор, 2011, 3-4, 35-34.

Ganchev 2006: Ganchev, A. Bessarabian Bulgarians: studying in Bulgaria, searching for an identity. – In: The anthropology of East Europe Review: Central Europe, Eastern Europe and Eurasia, 2006, 24, 38-43.

Ganchev 2011: Ganchev, A. Labour Migrations of Bulgarians from Ukraine to the European Union Today and Tomorrow: Factors and Forecasts. – In: Migracijske i etničke teme, 2011, 2, 227-248.

Perkowski 2007: Perkowski, L. Review on (Katya Mihailova. The Wandering Blind Singer-Beggar in Slavic Folk Culture). Sofia: Ab Publishing House, 2006. – In: Folklorica, 2007, 12, 135-139.

Petrova 2011: Petrova, E. Name Day in Formation of Individual and Collective Identity of the Bessarabian Bulgarians: Realities of the XX-XXI Centuries. – In: Етнолог, 2011, 14, 178-191.

Pimpireva, Yancheva 2011: Pimpireva, Zh., Yancheva, Y. The Changing Family of Bessarabian Bulgarians in the Post-Soviet Space. – In: Ethnologia Balkanica, 15-16 (forthcoming).

Pimpireva 2012: Pimpireva, Zh. Migrations from the Village to the City and the Identity of the Bessarabian Bulgarians. – In: Migration and Identity: Historical, Cultural and Linguistic Dimensions of Mobility in the Balkans (forthcoming).

Информация за автора:

Таня Стоянова Матанова – Институт за Етнология и Фолклористика с Етнографски музей (ИЕФЕМ) при БАН, докторант и етнолог-проучвател

E-mail: tmatanova@gmail.com